

§ 97

Raision kaupungin sopeutusohjelma vuosille 2021-2023

Talousjohtaja Sanna Häkli ja kaupunginjohtaja Eero Vainio 25.3.2021:

Sopeutusohjelman tausta Raisiossa

Raision kaupungin vuosien 2018 ja 2019 tilinpäätökset päätyivät alijäämäiksi. Vuonna 2018 tilikauden alijäämä oli -3,684 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 -5,661 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöksen kertyneeksi ylijäämäksi muodostui 9,850 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 alkuperäisessä talousarviossa tilikauden alijäämäksi arvioitiin noin -3,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 alkanut koronapandemia toi haasteita kuntien toimintaan, talouteen ja talouden ennustamiseen. Talouden ennusteet elivät vuoden 2020 aikana koko kuntakentällä. Useat kunnat ennustivat pandemian alkuvaiheessa pandemian aiheuttavan suuria negatiivisia tulosvaikutuksia. Valtion tukitoimet kuitenkin siivittivät useita kuntia negatiivisen tuloksen sijaan positiivisiin tuloksiin.

Myös Raision kaupungin vuoden 2020 tulos päättyi ylijäämäiseksi. Tilikauden ylijäämä oli 7,3 miljoonaa euroa. Tulosta paransivat merkittävästi valtiolta saadut koronatuot, arvioitua paremmat verotulot sekä satunnainen tuotto vuoden lopussa myydyistä osakkeista. Ilman valtion koronatuotia ja satunnaista erää kaupungin tilikauden tulos olisi ollut negatiivinen ja taseen kertynyt ylijäämä olisi entisestään pienentynyt. Kaupungin talous on edelleen rakenteeltaan alijäämäinen ja alijäämätarve tulevaisuudessa ilman edellä mainitun kaltaisia eräitä on edelleen olemassa. Tulevaisuuden suuret investoinnit ja kuntien palvelutarpeen kasvuun vastaamiskyvyn varmistaminen edellyttävät kaupungilta entistä suurempaa panostusta toimintojen ja toimintojen talousvaikutusten tarkasteluun ja etenkin kulujen hillitsemiseen.

Sopeutustyön vaiheet

Raision kaupunginvaltuusto päätti hyväksymässään vuoden 2020 talousarviossa (KV 9.12.2020 § 134), että *"kaupungille hankitaan alkuvuodesta laajempaan talous- ja palveluanalyysiin ja kuntavertailuun sopiva työkalu (esim. Turun kehyskunnissa käytössä oleva Perlacon)"*. Vuoden 2020 alussa kaupungille hankittiin talouden tilan tarkastelua varten Perlacon Oy:lta Raision kaupungin tila ja tulevaisuus -selvitys.

Selvityksen jälkeen kevään 2020 aikana Raision taloustyöryhmässä käytiin läpi ja pohdittiin talouden sopeuttamisen keinoja ja näkemys oli, että pitkän tähtäimen talouden sopeuttamiseksi on tarkoituksenmukaista käynnistää sopeutusohjelman laatiminen. Raision kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 15.6.2020 § 193 valtuuttaa vs. kaupunginjohtajan hankkimaan kokouksessa laajemman analyysin talouden sopeuttamisohjelman laatimisesta. Valmiste-

lussa todettiin, että ”sekä kuluvan että tulevien vuosien osalta on tärkeää ryhtyä pikimmiten tarkastelemaan talouden sopeuttamisen mahdollisuuksia” ja että ”taloustyöryhmässä keskusteltu sopeutusohjelma täydentää ja osaltaan tarkentaa maaliskuussa 2020 valmistunutta Perlaconin tekemää talous- ja toiminta-analyysia”.

Kaupunginhallitus päätti samassa yhteydessä, että sopeutustyön ohjausryhmänä toimii taloustyöryhmä ja että sopeutustyön ajan ohjausryhmässä toimii vs. kaupunginjohtaja Antti Kortteen ja talousjohtaja Sanna Häklin lisäksi sopeuttamistyön ohjausryhmän sihteerinä hallintopäällikkö Anne Rantala. Uusi kaupunginjohtaja Eero Vainio aloitti sopeutustyön ohjausryhmään osallistumisen marraskuussa 2020.

Sopeuttamisohjelmaselvityksen on laatinut FCG Konsultointi Oy. Sopeuttamistyössä on ollut tarkoitus selvittää, kuinka kaupungin taloutta voidaan sopeuttaa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Tarkoituksena on myös ollut saada kaupungin oman näkemyksen lisäksi ulkopuolisen asiantuntijan objektiivinen näkemys sopeuttamismahdollisuuksista. Sopeuttamisohjelman lisäksi työhön sisältyi talouden sopeuttamiseen olennaisesti liittyvä vertailuselvitys muutaman verrokkikaupungin organisaatioiden rakenteesta sekä virkamies-että luottamushenkilöorganisaatioiden osalta, Raision kaupungin organisaatiouudistuksen pohjaksi.

Kaupunginhallitukselle esiteltiin taloustyöryhmän tilannekatsaus kaupunginhallituksen kokouksessa 10.8.2020 § 215. Vuoden 2021 talousarviokehyspäätöksen käsittelyssä 14.9.2020 § 263 tuotiin esille, että vuoden 2020 tulostenusteesta huolimatta kaupungin taloustilanne edellyttää joka tapauksessa sopeuttamistoimien tekemistä taloussuunnitelmakaudella. Taloussuunnitelmakaudella talouteen tulee vaikuttamaan sekä menojen kasvupaine, myös tulojen ja menojen tasapainon oletetaan heikkenevän. Huomioon tulee tässä yhteydessä ottaa myös kaupungin talouteen merkittävästi vaikuttavat tulevaisuuden mittavat investointitarpeet.

Talousarviokehyspäätöksessä 14.9.2020 § 263 kaupunginhallitus päätti, että kulujen sopeuttamisen määrä taloussuunnitelmakaudella on neljä miljoonaa euroa (2021: 0,4 M€, 2022: 2,0 M€, 2023: 1,6 M€). Lisäksi päätettiin, että tulojen lisäämisen keinovalikoimassa on verotulojen lisääminen, ja että kulujen sopeuttamisen toimenpiteet jaetaan lautakunnille vasta, kun käynnissä olevan sopeuttamistyön toimenpide-ehdotukset ovat selvillä ja niistä on tehty asianmukaiset päätökset, ja että sopeuttamisen keinovalikoimassa ei ole henkilöstön lomautuksia.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 7.12.2020 § 108 talousarvion vuodelle 2021 ja taloussuunnitelman vuosille 2022–2023. Talousarviossa todetaan taloussuunnitelmakauden käsittävän tuloslaskelman 2021-2023 osalta, että ”Muut toimintakulut sisältää kaupunginhallituksen päättämän, yhteensä 4M€ sopeuttamisen (2021: 0,4€, 2022: 2,0M€, 2023 1,6M€). Sopeuttamismäärä kohdistetaan lautakunnille ja tuotto-/kululajeille alkuvuonna 2021 asianmukaisten toimielinpäätösten jälkeen.”

Sopeuttamistyön ohjausryhmä on ohjannut sopeuttamistyön etenemistä 15.2.2021 asti. FCG Konsultointi Oy:n konsultit ovat haastatelleet sekä luottamushenkilöitä että viranhaltijoita sopeutuskeinovalikoiman löytämiseksi ja edelleen koostamiseksi. Sopeuttamisen keinoja on etsitty ja käsitelty taloustyöryhmän jäsenten lisäksi toimialojen viranhaltijoiden kanssa sekä kaupungin johtoryhmässä.

Selvitystyön ulkopuolelle ei taloustyöryhmässä periaatteessa rajattu mitään keinoja, ja teoreettisia ja todellisia säästämahdollisuuksia kartoitettiin työskentelyn yhteydessä varsin laajasti. Selvityksen yhteydessä ilmeni ja vahvistui, että Raision kaupunkiorganisaatio toimii yleisesti ottaen ja muihin kuntiin verrattuna hyvin kustannustehokkaasti.

Talouden sopeuttaminen 2021-2023 oli kaupunginhallituksen asialistalla 15.2.2021 § 61. Asia poistettiin tuolloin esityslistalta esittelijän toimesta. Tämän jälkeen sopeutusohjelmaa on työstetty kaupunginjohtajan johdolla kaupungin johtoryhmässä.

Sopeutusohjelma 2021-2023 on tavoitteellinen toimenpidekokoelma, jossa on vahva kehittämisenäkökulma

Sopeuttamisselvityksen alussa sopeuttamistavoitteeksi päätettiin neljä miljoonaa euroa (KH 14.9.2020 § 263), mutta maan hallituksen runsaiden koronatuokien johdosta taloussuunnitelmakauden sopeutustavoitetta on perusteltua alentaa nyt esitetyle 3,3 miljoonan euron tasolle.

Esityslistan liitteenä on listaus toteutettavaksi ehdotettavista euromääräisistä sopeutustoimista sekä suurista kehittämissuunnitelmista. Osa säästöistä on toiminnan tavoitteellisessa kehittämisessä onnistumisesta riippuvia (*esimerkiksi sairauspoissaolojen vähentäminen*) ja osa selkeitä palvelutason laskemispäätöksiä joista voidaan laskea niin sanotusti varma säästö (*esimerkiksi katulamppujen sammutus/himentäminen arkiamuöisin*). Sopeutusohjelma ei sisällä irtisanomisia tai lomautuksia. Esiitettyjen keinojen tuottama laskennallinen säästö taloussuunnitelmakaudella 2021-2023 on 3 320 500 euroa. Sopeutusohjelman toteutuminen edellyttää vahvaa talousseurantaa. Toisaalta erilaisilla rakennemuutoksilla ja toisintekemisellä on saavutettavissa tehokkuus- ja tuottavuushyötyjä.

Sopeutusohjelma jakautuu keskusten ja vuosien kesken seuraavan taulukon mukaisesti.

Sopeuttamismäärä, €	2021	2022	2023	Sopeutuskausi
Konsernihallinto ym.	40 000	40 000	300 000	380 000
Sosiaali- ja terveyskeskus	562 000	720 000	500 000	1 782 000
Sivistyskeskus	35 000	375 500	230 000	640 500
Tekninen keskus	100 500	152 500	265 000	518 000
Raision kaupunki yhteensä	737 500	1 288 000	1 295 000	3 320 500

Sopeutusohjelma huomioidaan vuoden 2021 talousarviossa talousarviomuutoksena.

Kaupunginvaltuuston 7.12.2020 § 108 hyväksymässä talousarviossa 2021 esitetyn mukaisesti sopeuttamismäärä kohdistetaan lautakunnille ja tuotto-/kululajeille toimeilinpäätösten jälkeen. Valtuusto lähettää hyväksymänsä sopeutusohjelman toimenpiteineen keskuksiin jatkovalmisteluun ja toteutettavaksi sekä kunkin lautakunnan tuotto-/kululajeille kohdistamista varten. Talouspalvelut ohjeistavat talousarviomuutosten ilmoitustavan talousarviomuutosten järjestelmään viemistä varten. Keskuskohtaisten kokonaismäärien tulee täsmätä valtuuston hyväksymien määrien kanssa.

Vuosille 2022 ja 2023 kohdistuvat sopeutusohjelmatoimet huomioidaan taloussuunnitelmakauden tuloslaskelmassa 2021-2023 asianomaisten vuosien osalta kokonaismääränä ja tarkemmin lautakunnittain tuotto-/kululajeille kohdistettuna vuosien 2022 ja 2023 talousarvioiden valmistelussa.

Oheismateriaali 2 Sopeutusohjelma vuosille 2021-2023

Päätösehdotus Kaupunginjohtaja Eero Vainio

Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että valtuusto hyväksyy

- 1) liitteenä olevan sopeutusohjelman vuosille 2021-2023 ja hyväksyy tavoitteelliseksi sopeutusmääräksi 3 320 500 euroa
- 2) että vuodelle 2021 kohdistuvat sopeutustoimet huomioidaan vuoden 2021 talousarviossa talousarviomuutoksena. Valtuusto lähettää sopeutusohjelman keskuksiin toimenpiteitä ja asianmukaisen lautakunnan tuotto-/kululajeille kohdistamista varten. Talouspalvelut ohjeistavat talousarviomuutosten ilmoitustavan talousarviomuutoksen järjestelmään viemistä varten. Keskuskohtaisten kokonaismäärien tulee täsmätä valtuuston hyväksymien määrien kanssa.
- 3) että vuosille 2022-2023 kohdistuvat sopeutustoimet huomioidaan ko. vuosikohtaisesti kokonaismääränä taloussuunnitelmakauden 2021-2023 tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa

- 4) että vuoden 2022 sopeutustoimet kohdistetaan lautakunnittain tuotto-/kulujalle vuoden 2022 talousarvion valmistelussa ja vuoden 2023 keinot kokonaismääränä taloussuunnitelmakauden 2022-2023 tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa.
- 5) että vuoden 2023 sopeutustoimet kohdistetaan lautakunnittain tuotto-/kulujalle vuoden 2023 talousarvion valmistelussa.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan heti.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Henkilöstöpäällikkö Jarmo Niitynperä, hallintopäällikkö Anne Rantala ja vs. sosiaali- ja terveysjohtaja Arto Raassina poistuivat kokouksesta tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 19.20.

Puheenjohtaja keskeytti kokouksen tauon ajaksi tämän pykälän käsittelyn jälkeen klo 19.20-19.30.

